

15. 7. 2005

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh zákona o sociálních službách je hotov

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) dokončilo práce na návrhu zákona o sociálních službách a 8. července 2005 jej odeslalo vládě. Pokud novou právní normu schválí kabinet, Parlament ČR a podepíše prezident, nabude účinnosti 1. ledna 2007. Návrh zákona o sociálních službách je jedním z prioritních legislativních úkolů, které si vláda stanovila na rok 2005.

Hlavním důvodem k vypracování nové právní normy je **potřeba změnit systém sociálních služeb**, který funguje od konce osmdesátých let minulého století a nevyhovuje požadavkům dnešní doby. Nejenže nebere v potaz změnu společnosti, ale také dostatečně nezohledňuje proces sociálního začleňování jako základní myšlenku moderní sociální politiky.

Sociální služby jsou určeny lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé životní situaci. Většinou se jedná o následky nepříznivého zdravotního stavu, krizové sociální situace, vysokého věku, životní návyky nebo způsob života, který vede ke konfliktu se společností, nebo o život v sociálně znevýhodňujícím prostředí. Aby se mohli takto postižení opět začlenit do normálního života, potřebují obvykle pomoc druhé osoby.

Sociální služby v České republice využívá v současné době téměř půl milionu osob, přičemž by asi 100 tisíc z nich bylo bez této možnosti vážně ohroženo na zdraví a životě. Poskytovatelé sociálních služeb jsou navíc **významnými zaměstnavateli**. V sociálních službách pracuje okolo 70 tisíc lidí.

Vypracování návrhu zákona předcházela dlouhodobá a mnohdy komplikovaná odborná diskuse. Snahou ministerstva bylo dosáhnout maximálně možné shody v zájmech a očekáváních všech, kteří mají v oblasti sociálních služeb významnou roli, tj. státu, obcí a krajů, uživatelů a poskytovatelů sociálních služeb.

Základním cílem nové právní normy je zajistit lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, pomoc a podporu prostřednictvím nabídky široké škály sociálních služeb, stanovení pravidel pro jejich poskytování a v neposlední řadě zavedení příspěvku na péči. Ten je určen lidem, kteří potřebují z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc jiné osoby.

Návrh zákona zaručí každému nárok na poskytnutí sociálního poradenství a nárok na posouzení jeho nepříznivé sociální situace. Samotné poskytnutí sociální služby je založeno na smluvním principu, což staví člověka v nepříznivé sociální situaci do aktivní role – jeho objektivizované potřeby a projev vůle by měly být určující pro zvolení formy pomoci.

Návrh zákona pamatuje i na to, aby hodnocení potřeb žadatelů bylo objektivní. Příslušný orgán, tj. úřad práce, určí na základě sociálního a lékařského posouzení tzv. stupeň závislosti na pomoci jiné osoby a podle tohoto stupně přízná žadateli odpovídající výši příspěvku na péči.

Příspěvek na péči by měl nahradit dosavadní zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu, což bude znamenat zjednodušení systému. Navíc by měla být jeho hodnota až trojnásobně vyšší. Nová právní úprava počítá se čtyřmi stupni jeho výše, a to od **1 500 Kč pro osoby, které vyžadují částečnou pomoc, až po 11 000 Kč pro lidi, kteří jsou na pomoc jiné osoby zcela odkázáni.** MPSV předpokládá, že příspěvky dostane až 180 tisíc

žadatelů a celkový roční objem prostředků na jejich vyplacení by se měl pohybovat okolo osmi miliard korun. **Zavedení příspěvku výrazně napomůže rodinám, které pečují o své rodinné příslušníky.**

Z hlediska poskytovatelů sociálních služeb je nejdůležitější změnou zavedení povinnosti registrovat se. V opačném případě nebudou moci poskytovat sociální služby.

S povinnou registrací je nezbytné zavést efektivní kontrolní mechanismy. Kontrolu poskytování sociálních služeb, a to především z hlediska kvality bude zabezpečovat **Inspekce sociálních služeb**. Registraci a inspekci budou provádět krajské úřady. Aby bylo možné hodnotit kvalitu poskytování sociálních služeb, zavádí nová právní úprava jako měřítko hodnocení standardy kvality. Současně upravuje způsoby zajištění ošetrovatelské a rehabilitační zdravotní péče při poskytování pobytových sociálních služeb v zařízeních a formu jejich financování.

Součástí návrhu zákona je úprava předpokladů pro výkon povolání v sociálních službách a pro výkon povolání sociálního pracovníka. **Kvalita sociálních služeb a efektivita sociální práce je založena především na odbornosti jednotlivých pracovníků.**

V oblasti zajištění dostupnosti sociálních služeb budou hrát rozhodující úlohu obce a kraje.

Návrh zákona zavádí povinnost obcí a krajů podporovat potřebnou síť sociálních služeb na svém území. Charakter a rozsah této sítě bude regulován v procesu plánování sociálních služeb na jednotlivých obcích a krajích, do kterého musí být zapojeni také zástupci poskytovatelů sociálních služeb a osob, které tyto služby využívají. Finanční zajištění poskytovaných sociálních služeb bude stát podporovat formou dotací. MPSV předpokládá, že **na zajištění systému sociálních služeb včetně příspěvku na péči bude potřeba 13 až 14 miliard Kč ročně**. Celkové náklady na realizaci systému pak dosahují až 22 miliard Kč ročně (úhrady uživatelů služeb cca 4 mld. Kč a výdaje obcí a krajů z vlastních prostředků cca 4 mld. Kč).

Posuzování zdravotního stavu

Podle návrhu zákona o sociálních službách budou vyplácet příspěvek na péči obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Pro určení nároku na příspěvek na péči bude rozhodující **stanovení stupně závislosti osoby**, která o příspěvek na péči žádá. Snahou MPSV je zajistit, aby bylo toto určení prováděno na území celého státu jednotně, na vysoké odborné úrovni a s možností metodického vedení MPSV. Proto navrhujeme, aby posuzování stupně závislosti prováděly státní úřady. Nově by tedy měla tato problematika spadat do kompetence úřadů práce, které už dnes rozhodují o dávkách státní sociální podpory. V současné době posuzují zdravotní stav žadatelů o tyto dávky okresní správy sociálního zabezpečení.

MPSV počítá s tím, že **od 1. července 2006 bude část lékařské posudkové služby převedena z okresních správ sociálního zabezpečení právě na úřady práce**, které budou kromě posuzování nároků na dávky státní sociální podpory posuzovat zdravotní stav žadatelů i pro účely sociální péče a osoby zdravotně znevýhodněné podle zákona o zaměstnanosti. **Stupeň závislosti začnou úřady práce posuzovat, až vejde v účinnost změna celého systému sociálních služeb, tedy k 1. lednu 2007.** Okresní správy sociálního zabezpečení budou nadále posuzovat zdravotní stav občanů pouze v systémech důchodového a nemocenského pojištění.

Posuzování stupně závislosti

Nový zákon o sociálních službách zavádí mimo jiné **jak kvalitativní, tak kvantitativní hodnotící hlediska v celkovém počtu 36 úkonů**. Tato závazná posudková hlediska zákon přímo vymezuje, což zvyšuje právní jistotu posuzovaných osob i stabilitu systému, protože dosavadní právní úprava posuzování bezmocnosti nebo potřeby mimořádné péče o dlouhodobě těžce zdravotně postižené dítě upravovala pouze vyhláška, a to velmi obecně.

Mezi 36 úkonů patří úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti, tj. péče o domácnost, a úkony nezbytné pro sociální začleňování. Na základě hodnocení schopnosti samostatně zvládat tyto úkony budou stanovovány 4 stupně závislosti. Čtyřstupňová stupnice umožňuje dostatečně podrobně, spolehlivě a přitom individuálně zhodnotit potřeby osob se zdravotním postižením. Principem posuzování a stanovení stupně závislosti je hodnocení zdravotního postižení (tělesného, smyslového, duševního, mentálního či kombinovaného), při naplnění zákonem daných kritérií. **Toto řešení zaručí, že systém bude sloužit těm osobám, u nichž jsou nepříznivé důsledky zdravotního postižení dlouhodobé a sociálně významné.** Při posuzování a stanovení stupně závislosti budou úřady práce vycházet nejen z nálezů ošetřujících lékařů, ale i z dalšího povinného podkladu - sociálního šetření, které budou zpracovávat sociální pracovníci.

Zdroj: MPSV ČR

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Home office v Česku, Německu a Rakousku: je česká právní úprava práce na dálku dostatečně flexibilní?](#)
- [Postoupení pohledávky na náhradu škody v pracovněprávních vztazích](#)
- [Návrh zákona o digitálních platformách přináší více, než se na první pohled zdá](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)
- [Konec improvizace v odměňování: zamyšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 1. díl](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)